

мають суттєве значення в умовах воєнного стану та потребують додаткових досліджень з метою розробки механізму їх практичної реалізації. Такі зміни вдосконалюють проблемні аспекти правового регулювання в кримінальному процесі, проте мають досить дискусійний характер.

Перелік використаних джерел

1. Про введення воєнного стану в Україні Указ Президента України № 64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>.
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
3. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо порядку скасування запобіжного заходу для проходження військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період або його зміни з інших підстав»: Закон України № 2125-IX від 15.03.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2125-20#Text>.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
5. Гловюк І., Тетерятник Г., Рогальська В., Завтур В. Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції чи заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії російської федерації та/або інших держав проти України: науково-практичний коментар Розділу IX-1 Кримінального процесуального кодексу України. Електронне видання. Львів-Одеса, 2022. 31 с.
6. Гловюк І. В., Завтур В. А. Новели здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану: зміни КПК України від 03.03.2022 р. та роз'яснення Верховного Суду. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/novely-zdijsnennya-kryminalnogo-provadhennya-v-umovah-voynennogo-stanu-zminy-do-kpk-ukrayiny-vid-03-bereznnya-2022-ta-roz-yasnennya-verhovnogo-sudu/>

Богдана Олегівна АНАНІЙЧУК,

курсант

*Навчально-наукового інституту права та
підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ*

Аліна Григорівна ГАРКУША,

доцент кафедри кримінального процесу

*Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ,*

кандидат юридичних наук, доцент

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗМІН, ВПРОВАДЖЕНИХ ДО ПОРЯДКУ ЗАСТОСУВАННЯ ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ ПІД ЧАС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

У результаті російської військової агресії 24.02.2022 року Президентом України був виданий Указ № 64/2022 «Про ведення воєнного стану в Україні» [1]. Даний нормативно-правовий акт, а також інші соціально-

політичні чинники обумовили внесення змін до законодавства України, насамперед Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України). Тож, є дуже актуальним дослідження доповнень, що внесені в КПК України з моменту впровадження воєнного стану на території України.

Кримінальний процесуальний кодекс України є особливою частиною національного законодавства України. У залежності від соціально-політичної, економічної, воєнної обстановки його норми повинні коректуватися. Дана умова є обов'язковою для реалізації ефективності кримінально-процесуальних дій, які здійснюються під час кримінального провадження на всій території нашої держави.

Слід вказати, що ч. 1 ст. 176 КПК України надає можливість застосувати чітко визначене коло запобіжних заходів у ході кримінального провадження. Згідно ч. 1 ст. 177 КПК України тримання під вартою – це найсуворіший запобіжний захід, який застосовується у разі існування конкретних підстав та обставин, який є надзвичайно ефективним під час кримінального провадження. Обираючи даний запобіжний захід під час кримінального провадження, слідчому, прокурору вдається забезпечити виконання підозрюваною, обвинуваченою особою покладених на неї обов'язків, а також запобігти її спробам перешкоджати кримінальному провадженню [2].

Чинним законодавством України передбачено виконання рішення суду про попереднє ув'язнення (тримання під вартою) у таких установах: слідчі ізолятори Державної кримінально-виконавчої служби України; гауптвахти Військової служби правопорядку у ЗСУ; ізолятори тимчасового тримання органів внутрішніх справ – у окремих випадках, коли наявна потреба проведення слідчих дій стосовно таких осіб [3].

Ст. 1 Закону України «Про попереднє ув'язнення» від 30.06.1993 року визначає попереднє ув'язнення (тримання під вартою) як захід, що застосовується до підозрюваного / обвинуваченого / підсудного у скоєнні злочину, покарання за яке може бути призначено у вигляді позбавлення волі, та до засудженого, щодо якого вирок не набрав законної сили [3].

Під час обрання щодо підозрюваної (обвинуваченої) особи тримання під вартою як запобіжного заходу складається клопотання про застосування відповідного запобіжного заходу. Даний процесуальний документ направляється слідчому судді з метою прийняття ним рішення про задоволення чи відмову в його задоволенні. Якщо дійсно існують підстави для застосування стосовно підозрюваного, обвинуваченого даного заходу, то слідчий суддя, суд повинен винести ухвалу про застосування запобіжного заходу. Слід вказати, що у більшості випадків, визначених КПК України, повинна визначитися застава – альтернативний запобіжний захід триманню під вартою. Визначення суті застави під час кримінального провадження визначається ст. 182 КПК України [4].

Внаслідок зміни обстановки в країні був прийнятий Закон України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо порядку скасування запобіжного заходу для проходження військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період або його зміни з інших підстав» від 15.03.2022 № 2125-IX, яким запроваджено зміни щодо існуючого

механізму застосування тримання під вартою. А саме передбачена можливість згідно ст. 616 КПК України підозрюваному, обвинуваченому, що перебувають під вартою під час воєнного стану в Україні, звертатися до прокурора із клопотанням про скасування вищезазначеного запобіжного заходу з метою здійснення військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період. Український законодавець встановив категорію злочинів, підозрювані чи обвинувачені в яких за будь-яких обставин не можуть подати таку клопотання [5].

Підозрювана або обвинувачена особа, відносно якої слідчий суддя, суд скасував тримання під вартою як запобіжний захід під час кримінального провадження з метою залучення такої особи для проходження військової служби за призовом на момент мобілізації, під час особливого періоду, зобов'язана з'явитися до конкретного територіального центру з комплектування й соціальної підтримки за місцем реєстрації невідкладно, але не пізніше 24 годин. Контролює виконання ухваленого скасування тримання під вартою відповідний прокурор. Якщо ж підозрювана (обвинувачена) особа не з'явиться до вказаного органу, то прокурор зобов'язаний звернутися до слідчого судді, суду з клопотанням про застосування щодо такої особи тримання під вартою [5].

Отже, можна зробити висновок, що КПК України – це дуже важливий нормативно-правовий акт законодавства України, адже внаслідок початку бойових дій на території нашої держави дуже актуалізувалося питання запобігання та протидії злочинності. На нашу думку, впровадження досліджених вище доповнень до положень чинного КПК України – це вимушений крок, який в існуючій обстановці є необхідним. Дані теоретичні питання повинні й надалі аналізуватися кваліфікованими правниками, що зможуть об'єктивно оцінити ефективність вищевказаних змін кримінально-процесуального законодавства України.

Перелік використаних джерел

1. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022. Офіс Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. Відомості Верховної ради. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/4651-17>.
3. Про попереднє ув'язнення: Закон України від 30.06.1993. № 3352-XII. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3352-12>.
4. Макаренко І. С. Діяльність слідчого судді під час обрання запобіжних заходів. Кримінально-процесуальне право та криміналістика. Право і суспільство. № 5/2013. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Pis_2013_5_28.pdf.
5. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо порядку скасування запобіжного заходу для проходження військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період або його зміни з інших підстав: Закон України від 15.03.2022 р. № 2125-IX. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2125-20#Text>.